केन्द्रिय पशुपंक्षी मत्स्य सहकारी संघ लि. नेपाल
विनियम

रजिष्ट्रार

(नेपाल केन्द्रिय मत्स्य सहकारी संघ लि.२०७०
र केन्द्रिय पशुपंक्षी पालन सहकारी संघ लि.नेपाल २०७१
एकिकरण पछि स्वीकृत विनियम २०७८)

केन्द्रीय पशुपन्छी मत्स्य सहकारी संघ लिमिटेड नेपालको
विनियम २०७८

केन्द्रीय पशुपन्छी मत्स्य सहकारी संघ लिमिटेड नेपाल संचालन गर्न बनेको विनियम २०७८

प्रस्तावना:

अन्तराष्ट्रिय सहकारीका मूल्य मान्यता र सिद्धान्तहरुका आधारमा सदस्यहरुमा छरिएर रहेको सीप, श्रोत र साधनलाई एकीकृत गरी सदस्यहरुका निर्वाचित प्रतिनिधीद्धारा संचालित एवं प्रजातान्त्रिक पद्धतिवाट नियन्त्रित सहकारीको माध्यमद्धारा पशुपन्छी, मत्स्य पालनको माध्यमबाट किसानहरुको आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक र शैक्षिक विकास एवम पशुपन्छी तथा मत्स्य पालन, रेशम खेतीमा संलग्न किसानहरु संग अन्तर सम्वन्ध रहने भ्मार घाँस, डाले घाँस,कृषि वन एवम वन उद्यम विकास र सो संग सम्वन्धित गैह्र काष्ठ जन्य र जडिवुटी उत्पादन एवम विकास, सिम सार क्षेत्र संरक्षण, वन जंगल एवम चरन क्षेत्रको विकास र पर्यावरण जैविक विविधताको संरक्षणको लागी एक सहकारी संघको गठन गरी संचालन गर्न आवश्यक भएकोले साविक सहकारी ऐन, २०४८ को दफा १२ को उपदफा (१) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी मिति २०७०/ ०३/ ३० मा नेपाल सरकार सहकारी विभागमा दर्ता नं २५ मा दर्ता भएको नेपाल केन्द्रीय मत्स्य सहकारी संघ र मिति २०७१/ ०९/ २३ मा नेपाल सरकार सहकारी विभागमा दर्ता नं २८ मा दर्ता भएको केन्द्रीय पशुपन्छी पालन सहकारी संघ लि. नेपाल को मिति २०७८/०८/२० मा भएको संयुक्त साधारण सभावाट दुवै संघ एकिकरण गरी साविक विनियमहरुलाई खारेज गरी **केन्द्रीय पशुपन्छी मत्स्य सहकारी संघ लि. नेपाल**को विनियम २०७८ सर्वसम्मत पारीत गरी लागु गरिएको छ ।

परिच्छेद १
प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :

क) यस विनियमको नाम **केन्द्रीय पशुपन्छी मत्स्य सहकारी संघ लि.**नेपाल को विनियम २०७८ रहेको छ ।

ख) यो विनियम सहकारी विभाग काठमाडौंवाट स्वीकृत भए पछि तुरुन्त लागू हुनेछ ।

२. संघको नाम, ठेगाना तथा कार्यालय स्थापना सम्बन्धी व्यवस्था :

क) संघको नाम: **केन्द्रीय पशुपन्छी, मत्स्य सहकारी संघ लिमिटेड नेपाल रहनेछ ।** अंग्रेजीमा Federation of Central Livestock Fishery cooperative Ltd (Nepal) र छोटकारीमा (FELI FICON) रहनेछ ।

ख) संघको ठेगना : संघको कार्यालय काठमाडौं जिल्लाको काठमाडौं महानगरपालिका वडा नं. ३१ नयाँ वानेश्वरमा रहनेछ ।

ग) सहकारी संघको ठेगाना परिवर्तन गर्नु परेमा विभागलाई पूर्व जानकारी गराइनेछ ।

घ) ठेगाना परिवर्तनको सूचना अनिवार्य रुपमा आफ्ना सदस्यहरु, सहकारी विभागमा दिइनेछ ।

ङ) संघको साइन वोर्डमा स्पष्ट बुझिने गरी संघको नाम, ठेगाना, स्वीकृत लोगो, सम्पर्कका लागि उपलब्ध फोन, इमेल, फ्याक्स, पोष्टवक्स नम्वर उल्लेख गरिनेछ ।

च) सम्पर्क वा पत्राचारको माध्यममा गरिने परिवर्तनको सूचना सवै सदस्य र सम्वन्धित सवै सरकारी निकायमा गराइनेछ ।

छ) समितिले संघको कार्यालयमा सवैले देख्ने ठाउँमा निम्न कुराहरु खुलेको सूचना राखि सम्वन्धित सवैलाई सुसूचित गर्नेछ ।

१) संस्थाको प्रमुख कारोवार

२) कुल सदस्य संख्या

३) कारोवारको विवरण : यस अर्न्तगत कुल संकलित शेयर पुँजी, कुल वचत निक्षेप संकलन, कुल लगानी र कारोवारवाट भएको मुनाफा उल्लेख गरिनेछ । यस्तो विवरण लेखा परीक्षण गरेको गत आर्थिक वर्षको श्रेस्ताको आधारमा राखिनेछ ।

४) लिने, दिने व्याज दर ।

५)संचालक तथा लेखा समितिका पदाधिकारीको नाम, ठेगाना र सम्पर्क फोन ।

३ कार्यक्षेत्र: नेपाल भरी

४.परिभाषा

विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस विनियममा

क) "ऐन" भन्नाले सहकारी ऐन, २०७४ सम्झनु पर्दछ ।

ख) "नियमावली" भन्नाले सहकारी नियमावली २०७५ सम्झनु पर्दछ ।

ग) "रजिष्ट्रार" भन्नाले सहकारी विभागका रजिष्ट्रार वा निजवाट अधिकारी प्राप्त अधिकारीलाई सम्झनु पर्दछ ।

घ) "संघ" भन्नाले **केन्द्रीय पशुपन्छी मत्स्य सहकारी संघ लि. नेपाल** सम्झनु पर्दछ ।

ङ) "विनियम" भन्नाले **केन्द्रीय पशुपन्छी मत्स्य सहकारी संघ लि. नेपालको** विनियम २०७८ सम्झनु पर्दछ ।

च) "संस्था" भन्नाले संघको सदस्य संस्था अर्थात प्रारम्भिक संस्थालाई सम्झनु पर्दछ ।

छ) "सदस्य" भन्नाले संधको शेयर खरीद गरी यस विनियम बमोजिमको सदस्यको दायित्व निर्वाह गर्न मञ्जुर भई सदस्यता प्राप्त गरेको संस्था सम्झनु पर्दछ ।

ज) "साधारण सभा" भन्नाले प्रारम्भिक साधारण सभा, वार्षिक साधारण सभा विशेष साधारण सभा समेतलाई सम्झनु पर्दछ ।

झ) "संचालक भन्नाले" यस विनियम वमोजिम गठित समितिका निर्वाचित अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, माहासचिव, सचिव, कोषाध्यक्ष एवं सदस्यहरुलाई सम्झनु पर्दछ ।

ट) "शेयर भन्नाले" संघको शेयर पुँजीको विभाजित अंशलाई सम्झनु पर्दछ ।

ठ) "शेयर" प्रमाण पत्र भन्नाले शेयर किन्ने संस्थालाई सो वापत संघवाट दिइएको निस्सालाई सम्झनु पर्दछ ।

ङ) "पशु" भन्नाले व्यवसाय तथा उत्पादनको लागि पालिने घरपालुवा जनावरहरु सम्झनु पर्दछ ।

ढ) "पंक्षी" भन्नाले व्यवसाय तथा उत्पादनको लागि पालिने पंक्षीलाई सम्झनु पर्दछ । यस शव्दले रेशम खेती समेतलाई जनाउँछ ।

ण) पशुपन्छी जन्य उत्पादन भन्नाले मासु छाला हाडखोर दुध गोवर मल लगायतलाई सम्झनु पर्दछ । यस शव्दले, रेशम किरा रेशम धागो र रेशम किरा समेतलाई जनाउँछ

त) "मत्स्य" भन्नाले जलचर प्राणी मत्स्य जन्य प्रजातीहरु भन्ने सम्झनुपर्छ ।

थ) "ऋण" भन्नाले संघले विनियमको अधिनमा रही निश्चित शर्त र सम्झौताका आधारमा भविष्यमा निर्धारित दरमा व्याज वापतको रकमा थप समेत गरी फिर्ता बुझाउने गरी सदस्यलाई प्रदान गरेको वा संघले निश्चित शर्त र सम्झौताका आधारमा भविष्यमा निर्धारित दरमा दरमा व्याज वापतको रकम समेत थप गरी फिर्ता बुझाउने गरी प्राप्त गरेको रकमलाई सम्झनु पर्दछ ।

द) "आर्थिक वर्ष भन्नाले प्रत्येक वर्षको श्रावण एक गते देखि आषाढ मसान्त सम्मको अवधिलाई सम्झनु पर्दछ ।

ध) "तोकिए वा तोकिए वमोजिम" भन्नाले संघको विनियम वमोजिम स्वीकृत नीति नियममा उल्लेख भएकोलाई सम्झनु पर्दछ ।

५.संघ संगठित संस्था हुने :

(क) संघ अविछिन्न उत्तराधिकारवाला एक स्वशासित संस्था हुनेछ ।

(ख)संघको सवै कामकाज प्रमाणित गर्नका लागि **अनुसूची-१** मा उल्लेख गरिए अनुसार आफ्नो छुट्टै चिन्ह अंकित छाप रहनेछ ।

(ग)संघको छाप संचालक समितिवाट अधिकार प्राप्त व्यक्तिको जिम्मामा रहनेछ ।

(घ)संघको व्यक्ति सरह प्रचलित कानून एवं यस विनियममा उल्लेख भए वमोजिम चल अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्न, उपभोग गर्न र सम्पत्ति बेचविखन गर्न कुनै प्रकारले वन्दोवस्त गर्न सक्नेछ साथै घर जग्गा खरिद गर्न र विक्री गर्न तथा भाडामा लिन वा दिन सक्नेछ ।

(ङ)संघले व्यक्ति सरह आफ्नो नामवाट नालिस उजूर गर्न र सो उपर पनि सोही नामवाट नालिस उजूर लाग्न सक्नेछ ।

६.सहकारी सिद्धान्त र आवद्धता :

(क)अन्तर्राष्ट्रिय सहकारी महासंघद्वारा पारीत सहकारीका निम्न सात सिद्धान्तहरु यस विनियमको अभिन्न अंग हुनेछन् । यी सिद्धान्तहरुको अनुसरण गर्ने र गराउने गरी संस्थाका क्रियाकलापहरु निर्देशित हुनेछन् ।

परिभाषा : "सहकारी संस्था सयुक्त स्वामित्व तथा लोकतान्त्रिक व्यवशाय मार्फत आफ्ना साझा, आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक आवश्यकता तथा आकाङ्क्षाहरु परिपुर्ति गर्न

स्वैच्छिक रुपमा एकजुट हुने व्यक्तिहरुको स्वायत्त संगठन हो ।"

मुल्य : सहकारी संस्थाहरु आत्मनिर्भर, स्व-उत्तरदायित्व, लोकतान्त्रिक समानता सामाजिक न्याय र ऐक्यवद्धताका मुल्यहरुमा आधारित हुन्छन् । आफ्ना संस्थापकहरुको परम्परामा सहकारी संस्थाका सदस्यले इमान्दारिता, खुलापन, सामाजिक दायित्व र अरुको चासो राखने नैतिक मुल्यहरुमा विश्वास राख्छन् ।

सिद्धान्त : सहकारी सिद्धान्तहरु सहकारी संस्थाहरुद्वारा आफ्ना मुल्यहरुलाइ व्यवहारमा उतार्ने मार्गदर्शनहरु हुन् । अन्तराष्ट्रिय सहकारी अलायन्स (आइ.सि.ए.) ले सुत्रवद्ध गरेका सहकारीका सात सिद्धान्त यस प्रकार रहेका छन् ।

(१) स्वेच्छिक तथा खुला सदस्यता ।

(२) सदस्यहरुद्वारा प्रजातान्त्रिक नियन्त्रण ।

(३) सदस्यहरुको आर्थिक सहभागिता ।

(४) स्वायत्तता तथा स्वतन्त्रता ।

(५) शिक्षा, तालिम र सूचना ।

(६) सहकारीहरु बीच सहयोग ।

(७) समुदाय प्रति चासो ।

(ख) यी सिद्धान्तको आधारमा व्यवशाय गर्ने राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संघ संस्था फेडेरेशनहरुसंग विभिन्न तहको सम्बन्ध / आवद्धता रहन सक्नेछ । यस प्रयोजनका लागी रजिष्ट्रारको पुर्व स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

(ग) उल्लेखखित सहकारीका मुल्य र सिद्धानत वमोजिम सदस्यहरु बीच पारस्परिक सहयोगको अभिबृद्धि गरी आपसी समन्वय गनृ यो स्रघ राष्ट्रिय सहकारी संघमा आवद्ध रहने छ । संघको बित्तीय क्षमताका आधारमा राष्ट्रिय सहकारी बैंकको शेयर खरीद गरीं सदस्यता लिने र सहकारी बैंकको विकासमा सहयोग पु-याँउन प्रयत्नरत रहनेछ ।

परिच्छेद– २

उद्देश्य र कार्य

७.<u>उद्देश्य</u> :

सदस्य संस्थाहरुको आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक विकासका लागि संघको देहायमा उल्लेख भए वमोजिमको उदेश्यहरु हुनेछन् :

१.सदस्य संस्थाहरुमा स्ववलम्वन,आपसी सहयोग र मितव्ययिताको भावना विकास गरि सदस्यहरुको आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक उन्नती गर्ने ।

२.सदस्य संस्थाहरुको संयूक्त प्रयासद्धारा काम गर्न प्रोत्साहित गरी व्यापारिक शोषणवाट मुक्त गर्ने ।

३.स्वच्छ गुणस्तरयुक्त पशुपन्छी तथा मत्स्य जन्यका साथै रेशम पदार्थमा देशलाई आत्मनिर्भर गराउन उत्पादन,वितरण, र त्यस्ता उद्योग वारेमा प्रशिक्षित पार्दै लैजाने र

रजिष्ट्रार
सहकारी विभाग

सहकारीको माध्यमवाट उत्पादन,वितरण,चिस्यान केन्द्र पशुपन्छीमा आधारित आधुनिक वधशाला, छाला र हड्डीको व्यवस्थापन र उद्योग तथा विक्री केन्द्र स्थापनाको अतिरिक्त पशु पुनर्स्थापना तथा पशु स्वास्थ तालिम केन्द्र स्थापना गर्ने ।

४.सहकारीको माध्यमवाट आधुनिक पशुपन्छी तथा माछा पालनको व्यवश्थित र व्यावसायिक फारम, नस्ल सुधारको लागि प्रजनन केन्द्रको स्थापना तथा श्रोत केन्द्र संचालन गर्ने ।

५.पशुपालनको पोषणयुक्त घाँसखेतीको लागि नर्सरी तथा विउ उत्पादन, विक्री वितरण साथै पशुपालन र पशुपंक्षी तथा माछाको लागि आवश्यक सम्पूर्ण आहार उद्योग संचालन गर्ने ।

६. प्रांगरिक मलको उत्पादन तथा विक्री वितरण गर्ने ।

७. पशुपंक्षी तथा मत्स्य हाटवजार संचालन तथा आधुनिक सुपथमुल्य मासु तथा माछा पसलको संचालन गर्ने ।

८. पशुपन्छी तथा मत्स्य विमा संचालन गर्ने ।

रजिष्ट्रार

९. अनुमति लिई पशुपंक्षी र मत्स्य स्वास्थ्य सम्बन्धी क्लिनिक तथा फार्मेशी संचालन तथा पशुपन्छी तथा मत्स्य स्वास्थ्य प्रविधिकहरु उत्पादन गर्नको लागि ईन्स्टिच्यूट तथा कलेज संचालन गर्ने ।

१०. सदस्य संस्थाहरुमा तथा सामुदायमा आधारित किसानहरुको दैनिक जीवनका विविध क्षेत्रमा संस्थागत सहयोग पुर्याउने खालका सेवामूलक,आयमूलक तथा सामाजिक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरी सहकारीताको महत्व स्थापित हुने काम समुदायमा प्रदर्शित गर्ने ।

११. वन उद्यम, कृषि वन, जडिवुटी तथा गैह्र काष्ठ जन्य सम्बन्धित कार्यहरु गर्ने,

१२. कृषि वन संचालन तथा स्थापना गर्ने,

१३. रेशम खेती संचालन गर्ने ।

१४. जलचर तथा थलचर जिवहरुको संरक्षण सम्वन्धी विभिन्न कार्यहरु गर्ने ।

१५. चरण तथा सिमसार क्षेत्रको संरक्षण तथा प्रवर्धन गर्ने ।

८. कार्यहरु:

१.उन्नत नश्लका पशुपंक्षी तथा मत्स्य तथा रेशमको विकास गरी बढी मासुजन्य र माछाजन्य पदार्थ तथा दुग्धजन्य पदार्थ र रेशम धागो र कपडा उत्पादन तर्फ प्रेरित गर्ने र पशुधनको लागि सदस्यहरुलाई आवश्यक सम्पूर्ण सहयोग गर्ने गराउने ।

२. भेटेरिनरी औषधी सर्वसुलभ रुपमा उपलब्ध गराउने ।

३. सन्तुलित पशुपंक्षी तथा मत्स्य दाना आहारको व्यवश्था गर्ने र गुणस्तरयुक्त उत्पादनको निमित आवश्यक प्राविधिक सेवा पुर्याउने ।

४. सदस्य संस्थाहरुद्वारा उत्पादित पशुपंक्षी तथा मत्स्य जन्य पदार्थ विक्रीको प्रवन्ध गर्ने

५. समय समयमा सहकारी शिक्षा सम्वन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

६. पशुपन्छी मत्स्य पालन तथा रेशम खेती लगायत कृषि, वन र जडिवुटी खेती सम्वन्धी तालिम संचालन गर्ने ।

७. सहकारी ऐनको दफा २३ (१) वमोजिम संघको शेयर विक्री गर्ने ।

८. सदस्य संस्थाहरुद्धारा प्राप्त हुने कच्चा पदार्थलाई प्रशोधन गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
९. माथि उल्लेखित सम्पूर्ण उदेश्य पूर्तिको लागि आवश्यक कार्य गर्ने गराउने ।
१०. पशुपंक्षीका मासुजन्य पदार्थ उत्पादनसँग सम्वन्धित अन्य कार्य गर्ने ।
११. उक्त उद्देश्य प्राप्त गर्न आवश्यक जग्गा तथा घर भाडामा लिने तथा खरिद गर्ने ।
१२. संघले सहभागितात्मक हिसावले सम्वन्धित निकायको स्वीकृति लिएर सूचना संचार प्रविधि क्षेत्रमा तालिम, मुद्रण प्रकाशन र प्रशारण सम्वन्धी कामहरु गर्ने ।
१२. कृषि वन तथा डालेघाँस सम्वन्धी नर्सरी स्थापना गर्ने ।
१३. चरण क्षेत्रको स्थापना, विस्तार तथा संरक्षण गर्ने ।
१४. डाले घाँस तथा जडिवुटी जन्य वगैंचाको संचालन एवंम व्यवस्थापन गर्ने ।
१५. पंक्षी तथा मत्स्य सम्वन्धी ह्याचरी सञ्चालन गर्ने ।
१६. माथि उल्लेखित कार्य गर्न प्रचलित कानून वमोजिम अन्य कुनै निकायवाट स्वीकृत लिनुपर्ने वा सम्झौता गर्नु पर्ने भएमा सो गरी सहकारी विभागलाई जानकारी गराई पछि मात्र कार्य संचालन गरिनेछ ।

रजिष्ट्रार

परिच्छेद ३
सदस्य

९) <u>सदस्यता:</u>

उपरोक्त वमोजिम नेपाल भित्र दर्ता भएका पशुपंक्षी तथा रेशम उत्पादक मत्स्य पालन नाम तथा उद्देश्य जनाउने सहकारी संस्थामा आवद्ध व्यक्तिहरुको आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक अवस्था सुधार गरी जीवनस्तर माथि उठाउने उद्देश्य लिने र संघको स्वीकृत विनियम वमोजिम सदस्यको जिम्मेवारी स्वीकार गर्न मञ्जुर गर्ने निर्धारित योग्यता पुगेका इच्छुक देहायका संस्थाले विनियमको अधिनमा रही सदस्यता प्राप्त गर्न सक्नेछन :

क) संघ दर्ताको लागि निवेदन दिने सहकारी संस्थाहरु र
ख) संघ दर्ता भइसकेपछि विनियमको दफा १० वमोजिम सदस्यताको लागि योग्यता पुगेको जिल्ला पशुपंक्षी तथा मत्स्य सहकारी संघ तथा संस्थाहरु:
ग) पशुपन्छी तथा मत्स्य प्रदेश सहकारी संघहरु
घ) रेशम उत्पादक सहकारी संस्थाहरु
ङ) अन्य कुनै पनि केन्द्रीय संघको सदस्यता नलिएको मुख्य रुपमा पशुपन्छी मत्स्य एवंम् रेशम व्यवसायका कृषि सहकारी संस्थाहरु

१०. <u>सदस्यताको लागि योग्यता :</u>

सदस्ता प्राप्तिको लागि देहायमा उल्लेख भए वमोजिको योग्यता पुगेको संस्था हुनु पर्नेछ :

क) पशुपंक्षी मत्स्य वा रेशम उत्पादक सहकारी संस्थाहरु र सहकारी ऐन २०७४ अनुसार मुख्य कारोवारमा, पशुपन्छी वा मत्स्य वा रेशम उत्पादक भएका कृषि सहकारी संस्थाहरु ।
ख) संघको सेवा उपभोग गर्न चाहने र जिम्मेवारी वहन गर्न स्वीकार गरेको ।
ग) संघको विनियमको पालना गर्न मञ्जुर गरेको ।

घ) स्वीकृत विनियम वमोजिम प्रवेश शुल्क वुझाएको र शेयर खरीद गरेको ।

ङ) संघको निति तथा नियम वमोजिम कार्य गर्ने संस्थाहरु ।

संघको सदस्यता प्राप्त गर्न चाहने संस्थाले तोकिएको ढाँचामा उपरोक्त विवरणहरु समेत खुलाएको प्रमाणहरु पेश गरेपछि आवश्यक जाँचवुझ गरी संचालक समितिको निर्णय वमोजिम मात्र सदस्यता प्रदान गरिनेछ ।

११. **प्रवेश शुल्क:**

विनियमको दफा ९ अनुसार निवेदन स्वीकार भएको अवस्थामा निवेदकले प्रवेश शुल्क रु. ७५०/(सात सय पचास) पछि फिर्ता नहुने गरी) वुझाउनु पर्नेछ ।

१२.सदस्यता कायम नरहने:

(१) कुनै पनि सदस्यको देहायमा उल्लेख भएको अवस्थामा कायम रहने छैन:

(क) सहकारी संघ, संस्था खारेज भएमा,

(ख) सम्पूर्ण शेयर हस्तान्तरण गरेमा वा शेयर वापतको रकम फिर्ता लिएमा,

(ग) विनियममा भएको व्यवश्था वमोजिम समितिको निर्णयवमोजिम सदस्यतावाट निष्काशित भएमा,

(घ) संघलाई हानि नोक्सानी हुने काम गरेको प्रमाणित भएमा,

(ङ) विनियमको दफा १० मा उल्लेखित सदस्यताको लागि चाहिने कुनै योग्यता नरहेमा

(च) अन्य केन्द्रीय संघहरुको सदस्यता लिएको पाइएमा

(२) क) उपदफा १ मा जेसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि कुनै सदस्य संस्थाले प्राप्त गरेको ऋण वा संघलाई तिर्नु पर्ने बाँकी वक्यौता भुक्तानी गर्न बाँकी रहेछ भने त्यस्तो सदस्य संस्थाले र त्यस्तो सदस्य संस्थाको तर्फवाट धितो वा जमानत वस्ने अरु कुनै सदस्य संस्थाले सदस्यतावाट अलग हुन र तिर्नुपर्ने दायित्ववाट उन्मुक्ति पाउने छैन ।

ख)संघको आर्थिक प्रशासन नियमावली, कर्मचारी प्रशासन नियमावली, व्यवसायिक योजना तथा अन्य नियम, निर्देशिका, आचारसंहिता, मापदण्ड आदि छलफल गरी अनुमोदन गर्ने ।

१३.सदस्यताबाट निष्काशन :

(१) संचालक समितिले छानविन गरी एवं सफाईको मौका समेत दिई कुनै सदस्यलाई निम्न आधारमा वहुमतको निर्णयले सदश्यतावाट निष्काशन गर्न सक्नेछ:-

(क) संघको संचालन र प्रगतिमा हानि हुने कुनै किसिमको कार्य गरे गराएमा ।

(ख) संघको स्वीकृत नीति र विनियम वर्खिलाप हुने काम गरे गराएमा ।

(ग) संघको प्रतिष्ठामा आँच आउने खालको कार्य गरे गराएमा ।

(घ) संघको चल अचल सम्पत्ति हिनामिना गरेको प्रमाणित हुन आएमा ।

(ङ) विनियममा व्यवस्था भएवमोजिम सदस्य हुन आवश्यक योग्यता नरहेमा ।

(२) उपदफा (१) वमोजिम कुनै सदस्यलाई संचालक समितिले निष्काशन गर्नु अघि सम्वन्धित सदस्यलाई आफूलाई लागेको आरोप सम्वन्धमा स्पष्टीकरण दिने र आरोपको खण्डन गर्ने वा आवश्यक प्रमाण प्रस्तुत गर्न अवधिमा ३५ दिनको म्याद दिइनेछ ।

रजिष्ट्रार

(३) छानविनको क्रममा समितिको वहुमतको निर्णयले सम्वन्धित सदस्यलाई निलम्वन गरी संस्थावाट कुनै खास सेवा वा सुविधा उपलव्ध गर्न नपाउने गरी बढीमा एक वर्ष सम्मका लागि वन्देज लगाउन सक्नेछ ।

(४)उपदफा (१) र (२) अनुसारको निर्णयमा चित्त नबुझेमा सदस्यले साधारण सभा समक्ष पुनरावेदन गर्न सक्नेछ र साधारण सभाको वहुमतले गरेको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।

१४ सदस्यको काम ,कर्तव्य र अधिकार :

सदस्यको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिमको हरनेछ :-

क) जतिसुकै शेयर लिएता पनि एक सदस्य एकमतको आधारमा निर्वाचित प्रतिनिधी मार्फत मताधिकार प्रयोग गर्ने ।

ख) साधारण सभाबाट निर्वाचित भई संघको नेतृत्वदायी जिम्मेवारमा सही कार्य गर्ने ।

रजिष्ट्रार

ग) संघले सञ्चालन गरेको सेवा नियमित रुपमा उपभोग गर्ने ।

घ) संघको सेवा तथा सहयोग प्राप्त गरी आफ्नो संस्थाको विकास गर्ने तथा संघ मार्फत सहकारी आन्दोलनमा योगदान गर्ने ।

ङ) संघको साधारण सभामा सहभागी भई छलफलमा भाग लिने संघका गतिविधिको मा जानकारी लिने ।

च) साधारण सभाको विभिन्न विषयमा गरिने निर्णयमा आफ्नो मतको प्रयोग गर्ने ।

छ) संघले सदस्यका लागि संचालन गरेका सुविधाको उपभोग गर्ने ।

ज) सहकारीको मुल्य, मान्यता, सिद्धान्त, ऐन कानुन अनुसार काम नभएको पाएमा सोको सुधार गर्ने अभियानमा सकृयता लिने ।

१५ सदस्यताको दर्ता किताव :

संस्थाका व्यवस्थापकले सदस्यहरुको दर्ता किताव अनुसूची-२ बमोजिम राख्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद – ४
शेयरपुँजी र शेयर प्रमाणपत्र संबन्धी व्यवस्था

१६.शेयर पूँजी :

(१)संस्थाको कूल शेयर पूँजी रु.....२५००००................।- (अक्षेरुपी पच्चीस लाख......... मात्र) हुनेछ । संस्थाबाट पुंजी संकलनका लागि प्रति शेयर रु.१००।- को दरले ..२५०००।....................थान शेयर जारी गरिनेछ । शेयर सदस्यहरुलाई विक्री गरिएको शेयर रकमको अनुपात कूल शेयरपुँजीसंग कम्तिमा १:१० को रहने व्यवस्था समितिले मिलाउनेछ ।

(२)एक सदस्यले संघको कुल भुक्तानी शेयर पूँजीको २० प्रतिशतमा नवढाई शेयर खरीद गर्न सक्नेछन् ।

(३) संघले सार्वजनिक रुपमा विज्ञापन गरी शेयर विक्री गर्ने छैन ।

(४) संघले अर्को प्रारम्भिक सहकारी संस्थाको शेयर खरिद गर्ने छैन ।

तर सहकारीको सिद्धान्त वमोजिम सहकारी संस्थाहरु वीच आपसी सम्झौता वमोजिम संयुक्त रुपमा कुनै कार्यक्रम संचालन गर्न वा संस्थाको हितका लागि आर्थिक कारोवार गर्न सकिनेछ ।

(५) संघले वाणिज्य वैंक वा वित्तीय संस्था वा अन्य कम्पनीको शेयर खरिद गर्ने छैन ।

तर, सहकारी वैंकहरु वा आफू सदस्य रहेको सहकारीका संघहरुको शेयर खरीद गरी सहकारीको विकाशमा योगदान पुऱ्याउनेछ ।

(६) संघले संकलित पुँजीको आधारमा उपरोक्तानुसारको कुल शेयरपूँजीमा साधारण सभाबाट अनुमोदन गराउने गरी सहकारी विभागको स्वीकृति लिई पुँजीवृद्धि गर्दै लान सक्नेछ ।

१७. शेयरको प्रमाणपत्रः

संघले सदस्यहरुलाई शेयर खरीद गरे वापत अनुसूची-३ वमोजिम संस्थाको छाप लागेको र अधिकार प्राप्त पदाधिकारीको हस्ताक्षर भएको शेयर प्रमाण पत्र जारी गर्नेछ । शेयर प्रमाणपत्र हराएमा वा नासिएमा रु. १०० तिरी सदस्यले अर्को प्रमाणपत्र प्राप्त गर्न सक्नेछन् ।

परिच्छेद – ५

साधारणसभा संम्बन्धी व्यवस्था

१८.प्रारम्भिक साधारण सभा :

(१) तदर्थ संचालक समितिले संघ दर्ता भएको मितिले तीन महिना भित्र संघको प्रारम्भिक साधारणसभा सम्पन्न गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) वमोजिम समितिले प्रारम्भिक साधारणसभा नवोलाएको अवस्थामा कुनै सदस्यले प्रारम्भिक साधारणसभा बोलाईदिन सहकारी विभाग काठमाडौमा निवेदन दिएमा वा त्यस्तो निवेदन नदिएमा पनि कार्यालयले सहकारी ऐन, नियम अनुसार प्रारम्भिक साधारणसभा वोलाउन सक्नेछ ।

(३) संघको कुल सदस्य संख्याको ५१ प्रतिशत सदस्यहरुको उपस्थिति भएमा प्रारम्भिक साधारण सभा संचालन गर्न गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।

(४) प्रारम्भिक साधारण सभाले देहायका कार्यहरु गर्नेछ :–

(क)सभाको सभापतिको चयन गर्ने ।

(ख)अघिल्लो दिनसम्मको संस्थाको काम कारवाहीको हर हिसावको जानकारी लिने ।

(ग)सभामा पेशभएका प्रारम्भिक प्रतिवेदनमाथि छलफलगर्ने र आवश्यक निर्देशनदिने ।

(घ)विनियममा भएको व्यवस्था वमोजिम वनेको निर्वाचन समितिले विनियममा उल्लेख भए वमोजिम पदावधि रहने गरी तदर्थ संचालक समिति भंग गरी संचालक समिति र लेखा समितिको निर्वाचन गर्ने ।

(ङ)विनियममा तोकिए वमोजिमका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

१९ वार्षिक साधारणसभा :

(१) संघका सम्पूर्ण शेयर सदस्यहरु भएको एउटा साधारणसभा हुनेछ । प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले वढीमा ६ महिना भित्र संचालक समितिले वार्षिक साधारणसभा वोलाउने छ ।

(२) उप दफा (१) वमोजिम वार्षिक साधारणसभा नवोलाईएको अवस्थामा कुनै सदस्यले त्यस्तो सभा वोलाउन सहकारी विभागमा निवेदन दिएमा वा नदिएमा पनि उपदफा (१) मा तोकिएको म्याद समाप्त भएको मितिले ३५ दिन भित्र रजिष्ट्रार वा निजको अधिकार प्राप्त अधिकारीले त्यस्तो सभा वोलाउन सक्नेछ । यसरी वोलाएको सभा संचालनको सम्पूर्ण दायित्व संघको हुनेछ ।

(३)उपदफा (१) र उपदफा (२) वमोजिम वार्षिक साधारणसभा वोलाउँदा सभा हुने स्थान, समय र मिति तथा छलफलका विषयहरु समेत खुलेको विवरण कम्तीमा एक्काईस(२१) दिन अगावै सदस्यहरुलाई सूचना दिनुपर्ने कर्तव्य संचालक समितिले निर्वाह गर्नेछ । यस्तो सूचना दैनिक पत्रिका मार्फत प्रकाशित गरिनेछ । सूचनाको प्रभावकारिताका लागि संचारका विद्युत्तीय माध्यम समेत प्रयोग गर्न सकिनेछ

(४) वार्षिक साधारण सभाको गणपूरक संख्या सदस्य संस्थाको बहुमत सदस्य उपस्थिती भएमा काम कारवाही शुरु हुनेछ ।

(५) वार्षिक साधारणसभाको सभापतित्व समितिको अध्यक्षले गर्नेछ । अध्यक्षको अनुपस्थितिमा सहअध्यक्ष र सहअध्यक्षको पनि अनुपस्थिती रहेमा उपाध्यक्षले र निजको पनि अनुपस्थितिमा उपस्थित सदस्यहरुले आफूंमध्येवाट छानेको सदस्यले सभाको सभापतित्व गर्नेछ ।

(६) वार्षिक साधारण सभामा छलफल गरिने सवै विषयहरु प्रस्तावको रुपमा सभाको सभापतित्व गरेको सदस्यले पेश गर्नु पर्नेछ र त्यस्तो प्रस्ताव सभामा उपस्थित सदस्यहरुको बहुमतवाट निर्णय गरिने छ । मत वरावर भएमा सभापतिले निर्णायक मत दिनु पर्नेछ ।

२०.साधारणसभाको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(१) साधारण सभाका काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय वमोजिम हुनेछन्:-

(क) संचालक समितिका पदाधिकारीलाई हटाउने वा समिति वा लेखा समितिको विघटन गर्ने । निर्वाचन समितिले संचालन गरेको निर्वाचन कार्यक्रमा सहभागी भई निर्धारित पदावधिका लागि संचालक समिति र लेखा समितिको निर्वाचन गर्ने ।

(ख) संचालक समिति तथा लेखा समितिको प्रतिवेदन उपर छलफलगरी निर्देशन दिने ।

(ग) सहकारी ऐन नियम विपरीत नहुने गरी विनियम संशोधनको प्रस्ताव उपर छलफल गरी निर्णय गर्ने ।

(घ) मिनाहा सम्वन्धी प्रस्ताव उपर छलफल र निर्णय गर्ने ।

(ङ) संचालक समितिले पेश गरेको वार्षिक कार्यक्रम तथा वजेट उपर छलफल गरी स्वीकृति प्रदान गर्ने ।

(च) प्रगति प्रतिवेदन, वार्षिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदन, स्थिति विवरण पत्र र आर्थिक विवरणहरुमा समीक्षा गर्ने र पारित गर्ने ।

(छ) सदस्य निष्काशन सम्वन्धमा समितिको निर्णय उपर पुनरावेदन सुन्ने र निर्णय गर्ने

(ज) वार्षिक हिसाव जाँच गराउन लेखापरीक्षक नियुक्ति गर्ने र लेखापरीक्षकको पारिश्रमिक तोक्ने ।

(झ) नियमित वचत, आवधिक वचत, ऋणको किसिम र सीमा निर्धारण गरिने व्याजको प्रतिशत सम्वन्धमा छलफल गरी अनुमोदन गर्ने ।

(ञ) विनियम वमोजिम वचत कोष तथा सदस्यले कारोवारमा गरेको योगदानका आधारमा संरक्षण पुँजी फिर्ता कोषबाट थप लाभांश वितरण गर्न स्वीकृति दिने ।

(ट) संस्थाले लिन दिन सक्ने अधिकतम ऋण वा धरौटीको सीमा तोक्ने ।

(ठ) संघको आर्थिक प्रशासन विनियमावली, कर्मचारी प्रशासन विनियम तथा आवश्यक अनुसार कार्य नीति पारित वा अनुमोदन गर्ने तथा परिमार्जन गर्ने ।

(ड) साधारण सभाको अध्यक्षले पेश गर्ने अन्य कुनै प्रस्ताव उपर विचार गर्ने ।

(ढ) अध्यक्षको राजीनामा स्वीकृती गर्ने ।

(ण) संचालक समितिलाई आवश्यक मार्गदर्शन गर्ने ।

(त) संघको विभाजन, एकीकरण, विघटन सम्वन्धी निर्णय गर्ने ।

(थ) संघको विवादित विषयहरुमा आवश्यक निर्णय लिने ।

(द) संघ संचालनका लागि आवश्यक पर्ने कर्मचारीहरुको दरवन्दी स्वीकृत गर्ने वा थप घट गर्ने ।

(२) साधारणसभाको निर्णयहरु प्रमाणित गर्न संचालक समितिका एक जना संचालक र न्यूनतम २ जना शेयर सदस्यहरु सभाले छनौट गर्नेछ र निर्णय पुस्तिका सूरक्षित राख्नुपर्ने दायित्व संस्थाका प्रवन्ध संचालक वा अध्यक्ष स्वंयले जिम्मा लिने व्यवस्था मिलाइनेछ । निर्णय प्रमाणित गर्ने कार्य संघका अध्यक्षको हुनेछ ।

(३) संघ विघटन, एकीकरण वा विभाजन गर्नुपर्ने भएमा सहकारी ऐन, नियम बमोजिमको प्रकृया पुऱ्याई गरिनेछ ।

२१. विशेष साधारण सभा :

(१) संघको विशेष साधारणसभा देहायको अवस्थामा १५ दिनको सूचना दिई संचालक समितिले वोलाउन सक्नेछ । सूचना गर्ने प्रक्रिया नियमित साधारण सभाभैं अवलम्वन गरिनेछः-

(क) संघको हिसाब जाँचको सिलसिलामा लेखापरीक्षकले पर्याप्त कारण देखाई संचालक समिति समक्ष सुझाव पेश गरेमा वा,

(ख) लेखा समितिले यथेष्ट कारणसमेत खोली समितिलाई लिखित सुझाव पेश गरेमा वा,

(ग) कुनै संचालकले उचित कारण खोली विशेष साधारणसभा वोलाउन माँग गरेको प्रस्ताव समितिद्वारा पारित भएमा वा,

(घ) संघको कुल सदस्यको १० प्रतिशत वा १० जना मध्ये जुन वढी हुन्छ सो संख्याले पर्याप्त कारण देखाई संचालक समिति समक्ष निवेदन दिएमा वा,

रजिष्ट्रार

(ङ) संघलाइ कुनै विषयमा निर्णय गराउन आवश्यक पर्ने भएमा ।

(२) विशेष साधारणसभाका लागि गणपूरक संख्या कूल सदस्य संख्याको ५१ प्रतिशत उपस्थिती हुनु पर्नेछ ।

(३) विशेष साधारणसभाको अध्यक्षता समितिको अध्यक्षले, अध्यक्षको अनुपस्थितिमा सहअध्यक्ष र सहअध्यक्षको पनि अनुपस्थिती रहेमा उपाध्यक्षले र निजको पनि अनुपस्थितिमा उपस्थित सदस्यहरुवाट छानिएका सदस्यले गर्नेछन् ।

(४) यो सभा जुन प्रयोजनका लागि डाकिएको हो सोही विषयमामात्र छलफल गरी निर्णय गरिनेछ ।

परिच्छेद-६
संचालक समिति र लेखा समितिको गठन, काम, कर्तव्य र अधिकार

रजिष्ट्रार

२२.संचालक समिति र लेखा समितिको गठन

१) संघमा सम्भव भए सम्म ३३ प्रतिशत महिलाको प्रतिनिधित्व हुने गरी २१ जना सदस्य रहने गरी सञ्चालक समितिको गठन र ३ जना सदस्य रहने गरी लेखा समिति गठन गरिनेछ । सदस्यहरुवाट समितिको निर्वाचन लोकतान्त्रिक प्रक्रिया अनुरुप गरिनेछ ।

(क) **सञ्चालक समिती**

(१) अध्यक्ष	१
(२) वरिष्ठ उपाध्यक्ष	१
(३) १ महिला सहित उपाध्यक्ष	२
(४) महासचिव	१
(५) सचिव	१
(६) कोषध्यक्ष	१
(७) संचालक ७ प्रदेशवाट प्रत्यक प्रदेशवाट १/ १ जना	७
(८) संचालक खुल्ला ३ जना	
(९) महिला संचालक खुल्ला ४	

(ख). **लेखा समिति**

(१) संयोजक	१
(२) सदस्य	२

२३. **संचालक समिति र लेखा समितिका पदाधिकारीको पदावधि :**

(१) संचालक समिति र लेखा समितिका पदाधिकारी तथा सदस्यहरुको पदावधि निर्वाचन सम्पन्न भएको मितिले ४ वर्षको हुनेछ । संचालक समिति तथा लेखा समितिमा पदाधिकारी तथा सदस्यहरु पुनः निर्वाचित हुन सक्नेछन् ।

(२) संचालक समिति तथा लेखा समितिमा पद कुनै कारणवाट रिक्त भएमा वाँकी अवधिका लागि सो रिक्त पदको पूर्ति साधारण सभावाट निर्वाचनद्वारा मात्र गर्न सकिनेछ । तर साधारण सभाको निर्णयवाट सम्पूर्ण समिति भंग वा विघटन गरिएमा नयाँ निर्वाचित समितिका पदाधिकारीको पदावधि पुरा अवधिको लागि हुनेछ ।

(३) नयाँ समितिको निर्वाचन नभए सम्म सविककै समितिले विनियममा व्यवस्था भए वमोजिमसंस्थाको कार्य संचालन गर्नेछ ।

२४. **समितिको बैठक :**

(१) संघको कार्यसंचालनको लागि संचालक समितिको बैठक नियमित रुपमा बस्नेछ । समितिको दुई बैठक बीच ९० दिन भन्दा बढीको अन्तर हुनेछैन । अध्यक्ष स्वंयले वा अध्यक्षको निर्देशानुसार तोकिएको मिति, स्थान र समयमा व्यवस्थापकले समितिको बैठक वोलाउनेछ ।

(२) अध्यक्षले वैठकको अध्यक्षता गर्नेछ । अध्यक्षको अनुपस्थितिमा सहअध्यक्ष र सहअध्यक्षको पनि अनुपस्थितीमा उपाध्यक्षले वैठकको अध्यक्षता गर्नेछ ।

(३) समितिका एकाउन्न प्रतिशत संचालकहरु वैठकमा उपस्थित भए वैठक संचालनको लागि गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।

(४) समितिका कम्तीमा ३ जना संचालकहरुले समितिको वैठक डाक्न अध्यक्षलाई लिखित सूचना गरेमा ७ दिन भित्र समितिको वैठक बस्ने व्यवस्था गरिनेछ ।

२५. **संचालकको पदमा वहाल रहन नसक्ने अवस्था:**

देहायका अवस्थामा समितिको संचालक पद रिक्त भएको मानिनेछ :-

(क) अध्यक्ष वाहेक अन्य पदाधिकारीले अध्यक्ष समक्ष दिएको राजीनामा समितिले स्वीकृत गरेमा र अध्यक्षको हकमा साधारण सभाले निजको राजीनामा स्वीकृत गरेमा ।

(ख) मृत्यु भएमा ।

(ग) समितिवाट स्वीकृति नलिई संघको कार्य प्रकृतिसँग मेल खाने निजी व्यापार संचालन गरेको प्रमाणित हुन आएमा ।

(घ) विनियमको दफा १२, १३ र १४ वमोजिम सदस्यता हुने योग्यता नरहेमा ।

(ङ) समितिको कुनै सदस्य सोही संघको कर्मचारी भई काम गरेमा । तर निर्णय अनुसार कुनै संचालकले प्रवन्धक वा व्यवस्थापकको रुपमा काम गर्न सक्नेछ ।

(च) विना सूचना लगातार ३ पटक सम्म बैठकमा अनुपस्थित भएमा ।

(छ) १ वर्ष भन्दा वढी अवधिका लागि निरन्तर वस्ने गरी विदेश गएमा ।

(ज) भित्रकै समान प्रकृतिको अन्य सहकारी संघको सदस्य वा संचालक वा कुनै समिति उपसमितिको पदाधिकारी भएको प्रमाणित हुन आएमा ।

(झ) पदावधि समाप्त भएमा ।

(ञ) साधारण सभाको निर्णय अनुसार पदवाट हटाएमा वा समिति विघटन गरिएमा ।

तर उपरोक्त (ग) वा (ज) वमोजिम संचालकको वारेमा निर्णय लिनु अघि निजलाई सफाईको मौका वा उपरोक्त वमोजिमका जिम्मेवारी छाड्ने मनासिव माफिकको समय सीमा प्रदान गर्नु पर्नेछ ।

२६.संचालक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

सदस्यहरुको हितलाई ध्यानमा राखी संचालक समितिले देहाय वमोजिमका कार्यहरु गर्नेछः-

(क) संघको समग्र व्यवस्थापन गर्ने ।

(ख) निर्धारित मापदण्डका आधारमा सदस्यता प्रदान गर्ने वा खारेज गर्ने ।

(ग) संघको स्वीकृत विनियम एवं बचत र ऋण परिचालन नीतिको अधीनमा रही बैंक वा वित्तीय संस्था वा सहकारी बैंक वा आफू सदस्य रहेको सहकारीका संघवाट ऋण लिने वा अन्य सहकारी संस्थालाई ऋण दिने ।

(घ) वचत र ऋण परिचालनका लागि बचत तथा ऋण नीति साधारण सभाबाट पारित गराई लागू गर्ने ।

(ङ) कारोवारका हरहिसाव अध्यावधिक गरी गराई सोको विवरण पारित गर्ने ।

(च) सल्लाहकारको मनोनयन गर्ने वा हटाउने वा परिवर्तन गर्ने तथा विनियममा भएको व्यवस्था र आवश्यकता अनुसार विभिन्न उपसमितिहरुको गठन र विघटन गर्ने ।

(छ) संघको स्वीकृत दरवन्दीमा योग्यताका आधारमा व्यवस्थापक लगायत अन्य कर्मचारी छनौट गरी नियुक्ति गर्ने र कर्मचारीहरुको तलव भत्ता एवं सुविधा निर्धारण गर्ने ।

(ज) संस्था संचालन सम्वन्धमा आवश्यक सम्पूर्ण कानूनी कार्यहरु गर्ने र आवश्यकता अनुसार परामर्श सेवा लिने सम्वन्धी निर्णय गर्ने ।

(झ)संघको कार्यक्रम र वार्षिक वजेट साधारण सभामा स्वीकृतिको लागि पेश गर्ने

(ञ)संचालक समिति र लेखा समितिका रिक्त पद पूर्ति वा संचालकहरुको पदावधि सकिनु अगावै नयाँ समिति निर्वाचनको कार्य निष्पक्ष र स्वतन्त्र ढंगले सम्पन्न गर्न तोकिए वमोजिम निर्वाचन समिति गठन गर्ने ।

(ट) विनियममा व्यवस्था भएका प्रावधानका आधारमा प्रक्रियागत ढंगले सभा बोलाउने र सभाको उचित व्यवस्थापन गर्ने ।

(ठ) साधारणसभाले निर्देश गरेका वा स्वीकृत गरेका कामहरु गर्ने ।

(ड) साधारणसभाको प्रत्यायोजित अधिकारका आधारमा समयमै निर्धारित प्रक्रिया पूरा गरी गराई लेखा परीक्षकको नियुक्ति गरी संस्थाको हरहिसाव लेखा परीक्षण गराउने ।

(ढ)साधारणसभाको वैठकमा पेश गरिने प्रतिवेदनहरु,वजेट तथा कार्यक्रमहरु, नीतिका मस्यौदाहरु, महत्वपूर्ण निर्णय अनुमोदन आदिको तयारी गर्ने ।

(ण) संचालक समितिका सदस्यहरुको जिम्मेवारी एवं कामको वाँडफांड गर्ने ।

(त) संघको वचत, लगानी तथा सबै सम्पत्तिको सुरक्षा र संरक्षण गर्ने सामुहिक जिम्मेवारी संचालकहरुको हुनेछ । तर स्पष्ट कार्य विभाजन भएकोमा सोही वमोजिम व्यक्तिगत रुपमा वढी जिम्मेवार ठहराई कुनै पदाधिकारीलाई थप कारवाही प्रक्रिया चलाउन यस व्यवस्थाले वाधा पुग्ने छैन ।

(थ) संघको लागि आवश्यक पर्ने कर्मचारीहरुको प्रशासनिक व्यवस्थालाई व्यवस्थित र सुदृढ गर्न कर्मचारी प्रशासन विनियमावली वनाई साधारण सभामा स्वीकृतिका लागि पेश गर्ने र स्वीकृत भए वमोजिम कार्यान्वयनमा ल्याउने ।

(द) संघको व्यवसायिक र आर्थिक कृयाकलापलाई व्यवस्थित गर्न र आर्थिक अनुशासन कायम गर्न आर्थिक प्रशासन उप-विनियम वनाई स्वीकृतिका लागि साधारणसभामा पेश गर्ने स्वीकृत भए वमोजिम कार्यान्वयनमा ल्याउने ।

२७. संचालकहरुको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(१) अध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय वमोजिमको हुनेछ :-

(क) समितिको वैठक तथा साधारणसभाको वैठकको अध्यक्षता गर्ने ।

(ख) साधारण सभाद्वारा स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम तथा निर्णय र संचालक समितिका निर्णयहरुको कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।

(ग) संघको चल, अचल सम्पत्तिको रेखदेख, संरक्षण एवं उचित प्रयोगको व्यवस्था मिलाउने

(घ) संचालकहरुलाई आ-आफ्नो जिम्मेवारी वहन गर्न गराउन सहयोग र समन्वय गर्ने साथै आवश्यक निर्देशन दिने ।

(ङ) संचालकका कुनै सदस्यले दिएको राजीनामा उचित आधारमा स्वीकृत गर्न वा नगर्न राय साथ समितिमा निर्णयका लागि पेश गर्ने ।

(च) संघको काम कारवाहीको सम्वन्धमा आवश्यकता अनुसार अन्य संघ, संस्था वा निकायमा संस्थाको तर्फवाट प्रतिनिधित्व गर्ने गराउने ।

(छ) समितिको वैठक नवसेको अवस्थामा अपर्झट कुनै कार्य गर्न आवश्यक भएको र तत्कालमा उक्त कार्य नभए संस्थालाई हानि नोक्सानी हुने भएमा सो कार्य गरी वा गराई आगामी वैठकमा अनुमोदनको लागि पेश गर्ने ।

(ज) साधारणसभा तथा समितिको वैठकमा कुनै विषयमा मतदान भै मत बराबर भएमा निर्णायक मत दिने ।

(झ) संघको कुनै काम कारवाहीको सम्वन्धमा आवश्यकतानुसार जांचवुझ वा निरीक्षण गर्ने, गराउने ।

(ञ) संघलाई नेतृत्व प्रदान गर्ने र यसका लागि सदैव सक्रिय रहने ।

(ट) संघको हित तथा उद्देश्य प्राप्तिका लागि आवश्यक पहल गर्ने ।

(ठ) विनियमका व्यवस्थाहरुको पूर्ण पालना गर्न गराउन तदारुकता देखाउने ।

(ड) सहकारीका सिद्धान्तहरु र सहकारी ऐननियम तथा सहकारी विभागका निर्देशनहरुको पालना गर्ने गराउने ।

(ढ) सम्वन्धित सहकारी कार्यालयको निर्देशन तथा सुझावहरुको पालना गर्ने गराउने साथै यस विनियम वमोजिम दिनु पर्ने सूचना वा प्रतिवेदनहरु समयमानै पेशगर्ने ।

(ण) सहकारी विभाग वा सहकारी कार्यालय वा सहकारीका सम्वन्धित संघवाट गरिने अनुगमन निरीक्षण कार्यमा सहयोग गर्ने एवं प्राप्त निर्देशन र सुझावहरुको पालना गर्ने गराउने ।

(२) **सहअध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिमको हुनेछ :-**

(क) अध्यक्षको काममा सहयोग पुऱ्याउने ।

(ख) अध्यक्षले लिखित रुपमा प्रत्यायोजित गरेका वा तोकेका कार्यहरु गर्ने ।

(ग) अध्यक्षको अनुपस्थितिमा अध्यक्षले गर्ने सम्पूर्ण कार्यहरु गर्ने ।

(घ) समितिको बैठकमा अन्य सदस्य सरह भाग लिने र निर्णयमा मत दिने

(ङ) साधारण सभा वा समितिको निर्णय अनुसार तोकिएको जिम्मेवारी वहन गर्ने ।

(३) **उपाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिमको हुनेछ :-**

क) सहअध्यक्षको अनुपस्थितिमा सहअध्यक्षले गर्ने सम्पूर्ण कार्य गर्ने ,

ख) अध्यक्ष तथा सहअध्यक्षको काममा सहयोग पुर्याउने ,

ग) साधारण सभा वा समितिको निर्णय अनुसार तोकिएको जिम्मेवारी पूरा गर्ने

रजिष्ट्रार

(४) **महासचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिमको हुनेछ :-**

(क) अध्यक्षको निर्देशानुसार साधारणसभाको अधिवेशन तथा समितिको बैठक बोलाउने,

(ख) साधारणसभा तथा समितिद्वारा पारित निर्णयहरु कार्यान्वयन गर्ने, गराउने

(ग) साधारणसभाको अधिवेशन र समितिको बैठकको कार्यसूची तयार गर्ने, सूचना निकाल्ने, बैठकको निर्णय पुस्तिका राख्ने र निर्णयहरु सदस्यहरुलाई पठाउने ।

(घ) साधारणसभावाट निर्णय गर्नुपर्ने कुनै निर्णयहरु भए पुन: छलफल एवं निर्णयार्थ पेश गर्ने ,

(ङ) साधारणसभा र संचालक समितिबाट भएको निर्णयहरु कार्यान्वयन गर्ने गराउने,

(च) कर्मचारी प्रशासन सम्वन्धि सम्पूर्ण कार्य गर्ने, गराउने ।

(छ) संस्थाको दैनिक प्रशासनिक कार्यमा स्वयम संलग्न रही प्रवन्ध, निरीक्षण निर्देशन दिने ।

(ज) अध्यक्षले तोकेको अन्य काम गर्ने गराउने ।

(५) **सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिमको हुनेछ :-**

क) महासचिवको अनुपस्थितिमा महासचिवले गर्ने सम्पूर्ण कार्य गर्ने,

ख) महासचिवको कार्यमा सहयोग पुर्याउने ।

(६) **कोषाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिमको हुनेछ :-**

(क) संघको आर्थिक कारोवार सम्वन्धी जिम्मा लिने,

(ख) संघको उद्देश्य प्राप्तिका लागि उपयुक्त लेखा पुस्तिका नियमानुसार दुरुस्त राख्ने राख्न लगाउने,

(ग) साधारणसभा तथा समितिले मागेका वखत संस्थाको दैनिक कारोवार संग सम्वन्धित विवरण उपलव्ध गराउने ।

(७) **संचालक सदस्यको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिमको हुनेछ :-**

(क) संचालक समितिको बैठकमा नियमित रुपमा सहभागी हुने ।

(ख) संघको हित र विकास कार्यमा आवश्यक सहयोग पुऱ्याउने ।

(ग) निर्णय अनुसार विभिन्न उप समितिहरुमा रही तोकिएको जिम्मेवारी वहन गर्ने ।

(घ) बैठकवाट गरिने निर्णयहरु संस्थाको हितका लागि हुनु पर्ने विषयमा सजग रहने

(ङ.) सहकारीका सर्वमान्य सिद्धान्तहरु, सहकारी ऐन नियम, संस्थाको स्वीकृत विनियमावली र अन्य नीतिहरुको वर्खिलाप हुने गरी संस्था संचालन हुन नदिने

(च) संघसंग आवद्ध सम्पूर्ण सदस्यहरुको प्रतिनिधीको रुपमा सदस्यहरुको हित प्रवर्द्धन हुने काम गर्ने गराउने ।

२८. लेखा समितिको बैठक :

लेखा समितिको बैठक कम्तीमा वर्षको चार पटक बस्नेछ । बैठक बोलाउने अधिकार संयोजकलाई हुनेछ ।

२९ लेखा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(१) संघको आन्तरिक लेखा परीक्षण गर्ने र समितिलाई सुझाव दिने ।

(२) समिति र उपसमितिहरुले गरेका काम कारवाही र खर्च संस्थाको विनियम, सहकारी सिद्धान्त र नियम सम्मत छ छैन जाँच गर्ने ।

(३) संघको कुनै काम कारवाहीवाट यसका सदस्यहरुलाई हानि नोक्सानी पुग्ने अवस्था भएमा वा लेखा परीक्षणको कार्यमा संचालक वा व्यवस्थापनवाट उचित सहयोग प्राप्त नभएमा वा सुधारात्मक कदमहरु संस्थामा तुरुन्त अवलम्वन गर्नु पर्ने अवस्था देखिएमा विशेष साधारणसभा बोलाउन समिति समक्ष अनुरोध गर्ने ।

(४) लेखा परीक्षण सम्वन्धी प्रतिवेदन साधारण सभा समक्ष अनिवार्य रुपमा पेश गर्ने ।

(५) लेखा समितिले साधारणसभामा पेश गर्ने प्रतिवेदनमा देहायका विवरण समेटिएको हुनेछ :

(क) समितिको बैठक बसेको संख्या ।

(ख) गत वर्ष दिइएको सुझाव कार्यान्वयनको अवस्था ।

(ग) अघिल्लो आर्थिक वर्ष र प्रतिवेदन पेश गरिने आर्थिक वर्षको तुलनात्मक आर्थिक विवरण ।

(घ) प्रतिवेदन गरिने आर्थिक वर्षको मुख्य मुख्य आर्थिक उपलव्धि एवं कारोवारका कमजोर पक्षहरु ।

(ङ.) सहकारी सिद्धान्तहरु, सहकारी ऐन नियमहरु एवं संस्थाको विनियमका व्यवस्थाहरुको पालनाको अवस्था ।

(च) संघको स्वीकृत बचत तथा ऋण नीति एवं अन्य नीतिहरुको पालनाको अवस्था ।

(छ) कर्मचारी व्यवस्थापनका सवल पक्षहरु र दुर्वल पक्षहरु ।

(ज) संचालक समितिको कार्य प्रणाली र त्यसमा सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरु ।

(झ) गत वर्ष सम्पन्न लेखापरीक्षणको गुणस्तर र सुधारका सुझावहरु ।

(ञ) सम्वन्धित सहकारी कार्यालय वा आफ्नो संस्था आवद्ध रहेको संघले संस्थाको कारोवारको जाँच वा अनुगमन गर्दा देखिएका कैफियत, संचालकहरुलाई दिइएको मुख्य मुख्य सुझावको विवरण तथा पालनाको अवस्था ।

(ट) संघको संचालनमा व्यवस्थापन पक्षको समग्र मूल्यांकन: प्रभावकारिता, दक्षता, क्रियाशीलता, कर्मचारीको मनोवलको अवस्था, व्यावसायिकता आदि पक्ष ।

रजिष्ट्रार

परिच्छेद-७

समिति र उपसमितिहरुको गठन, काम, कर्तव्य र अधिकार

३०. कार्य सम्पादन समिति

संघको पदाधिकारीहरु रहने गरि एउटा कार्य सम्पादन समिति गठन गरिने छ। कार्य सम्पादन समितिको कार्यहरु देहाय वमोमिज हुनेछ :

(क) दैनिक कार्य संचालन गर्ने,

(ख) संचालक समितिबाट अनुमोदन गर्ने गरि आकष्मिक निर्णय लिने,

(ग) संचालक समितिले अधिकार प्रत्यायोजन गरे अनुसार अन्य कार्य गर्ने

३१. शिक्षा उपसमिति :

(१) शिक्षा उपसमितिमा एक जना संयोजकसहित तीन जना सदस्यहरु रहनेछन्। समितिले तोकेको समितिको एक जना संचालक संयोजक र अन्य दुईजना सदस्यहरु समितिले मनोनयन गर्नेछ।

२) संघको ऋणी सदस्यले भाखा नाघेको ऋण चुक्ता नगरे सम्म शिक्षा उपसमितिको कुनै पदमा मनोनयन गरिने छैन।

(३) उपदफा (१) बमोजिम गठित उपसमितिको पदावधि समितिले तोके बमोजिम हुनेछ।

३२. शिक्षा उपसमितिको बैठक :

शिक्षा उपसमितिको बैठक आवश्यकतानुसार जुन सुकै बेला बस्न सक्नेछ। संयोजकले उपसमितिको बैठक बोलाउनेछ।

३३. शिक्षा उपसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(१) सहकारीको अवधारणा, सहकारीका मूल्य मान्यता र सिद्धान्तका सम्बन्धमा सदस्यहरुलाई ज्ञान दिलाउनका लागि स्वीकृत बजेट तथा कार्यक्रम बमोजिम सहकारी सम्बन्धी तालिम, अन्तर्क्रिया, गोष्ठी, सेमिनारको आयोजना गर्ने।

(२) संघको सदस्य र गैर सदस्यहरुका बीचको भेदको बारेमा सदस्यलाई जानकारी दिने।

(३) संघमा सकेसम्म नयाँ सदस्यहरु सामेल गराउन प्रयत्नशील रहने।

(४) उपसमितिको आफ्नो काम कारवाही सम्बन्धी प्रतिवेदन समिति समक्ष पेश गर्ने।

परिच्छेद- ८

निर्वाचन सम्बन्धी व्यवस्था:

३४. संचालक समिति र लेखा समितिको निर्वाचन

(१) संघको विनियमको अधीनमा रही संचालक समिति र लेखा समितिको निर्वाचन गर्न संचालक समितिले एउटा निर्वाचन उप समिति गठन गर्नेछ।

(२) समितिले तोकेको व्यक्तिको संयोजकत्वमा संघको सदस्यहरु मध्ये एकजना संयोजक र दुईजना सदस्य रहने गरी जम्मा तीन जनाको निर्वाचन उप समिति गठन हुनेछ।

(३) निर्वाचन उप समितिको उप विनियम(१) मा उल्लेखित समितिका पदाधिकारीहरुको निर्वाचन लोकतान्त्रिक प्रक्रिया अपनाई संघको निर्वाचन निर्देशिका वमोजिम निर्वाचन कार्य सम्पन्न गर्नेछ ।

(४)निर्वाचन समितिले निर्वाचित पदाधिकारीलाई निर्धारित ढाँचामा प्रमाणपत्र प्रदान गर्नेछ र शपथ ग्रहण गराउनेछ ।

परिच्छेद - ९
लेखा परीक्षण

३५.लेखापरीक्षण सम्बन्धी व्यवस्था :

(१) संघले प्रत्येक वर्षको हिसाव-किताबको लेखापरीक्षण आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले तीन महिना भित्र साधारण सभाले नियुक्त गरेका रजिष्टर्ड लेखापरीक्षकबाट गराई सक्नेछ ।

(२) लेखापरीक्षकले आफ्नो प्रतिवेदन वार्षिक साधारणसभा समक्ष स्वंय प्रस्तुत गर्नेछ ।

(३) लेखापरीक्षकको पारिश्रमिक साधारण सभाले तोके बमोजिम हुनेछ ।

(४) एउटै लेखापरीक्षकलााई लगातार तीन पटक भन्दा बढी नियुक्ति गरिने छैन ।

(५) साधारणसभाले लेखा परीक्षकको नियुक्ति र निजको पारिश्रमिक तोक्ने अधिकार संचालक समितिलाई दिन सक्नेछ ।

(६)लेखा परीक्षकको प्रतिवेदनमा अन्य कुराको अतिरिक्त देहायका विवरण समेत समाविष्ट भएको हुनुपर्नेछ ।

(क) संस्थाका पदाधिकारी वा कर्मचारीले सहकारीको मूल्य मान्यता र सिद्धान्त एवं प्रचलित सहकारी सम्वन्धी कानूनको पालना गरेका छन छैनन् ।

(ख) संघका पदाधिकारी वा कर्मचारीले संस्थाको विनियम र साधारण सभाबाट स्वीकृत नीति तथा निर्देशिकाहरुको पालना गरेका छन छैनन् ।

(ग) विशेष गरी प्रतिवेदनमा वचत कर्ताको वचतको सुरक्षणको अवस्था के छ, लगानीहरु पर्याप्त सुरक्षणको आधारमा गरिएको छ छैन, व्यवस्थापकहरुवाट फजुल खर्च रोक्ने तर्फ के कस्ता प्रयासहरु भएका छन वा छैनन् ।

(घ) संघका पदाधिकारी एवं कर्मचारीहरुले लिएको ऋण र पेश्कीका वारेमा लिएको अंक, रकम दिंदा अवलम्वन गरिएको प्रक्रिया, ऋणको भाखा नाघे ननाघेको र साँवा व्याज समयमै तिरे नतिरेको विवरण, पेश्की लिनुको प्रयोजन, आर्थिक अनुशासन आदि ।

परिच्छेद–१०
वित्तीय कारोवारको व्यवस्थापन र सम्पत्ति खरीद सम्बन्धी व्यवस्था

३६.संघले राख्नु पर्ने बही खाता एवं दर्ता किताब :

संस्थाले देहाय वमोजिमको वही खाता तथा दर्ता किताव राख्नेछः-

(क) विनियमको दफा १७ (अनुसूची-२) वमोजिमको सदस्य दर्ता किताव,

(ख) प्रारम्भिक साधारणसभा, वार्षिक साधारणसभा, विशेष साधारणसभा, समिति, लेखा समिति र उपसमितिहरुको छुट्टाछुट्टै निर्णय पुस्तिकाहरु

(ग) नगद वही खाता ,

(घ)संस्थाले अरु कुनै व्यक्ति वा संघ संस्थासंग कुनै कारोवार गरेका भए सो कारोवार देखाउने किताव,

(ङ) शेयर दर्ता किताब,

(च) ऋण लेनदेन गरेको दर्ता किताव,

(छ) वेरुजू एवं सम्परीक्षण किताव,

(ज) व्यक्तिगत खाता,

(झ) सदस्यहरुको व्यक्तिगत वचत खाता,

(ञ) जिन्सी दर्ता किताव,

(ट) आम्दानी, खर्च, सम्पत्ति र दायित्व देखिने खाताहरु,

(ठ) समय-समयमा समितिले तोकिदिएको अन्य अभिलेख एवं खाताहरु ।

रजिष्ट्रार

३७. कोषको व्यवस्था :

(१)संस्थाको एउटा छुट्टै कोष हुनेछ र सो कोषमा देहायका रकमहरु रहनेछन् :

(क) शेयर लगायत संस्थाले आर्जन गरेका सवै किसिमका आम्दानी,

(ख) नेपाल सरकार वा गैरसरकारी संघ संस्थावाट प्राप्त अनुदान रकम,

(ग) विदेशी सरकार वा अन्तरराष्ट्रिय दातृ संघ संस्थावाट प्राप्त अनुदानको रकम,

(घ) संस्थाले शेयर बिक्री गरे वापत प्राप्त रकम, नियमित वचत र सदस्यता वापत प्राप्त शुल्कहरु ।

ङ) वैक तथा वितिय संस्थाहरुवाट प्राप्त ऋण रकमहरु

(च) अन्य लगानी शिर्षकवाट अन्य संघसंस्थाहरुवाट प्राप्त रकमहरु ,

छ) अन्य श्रोतवाट प्राप्त रकम ।

(२) उपदफा (१) वमोजिमको कोषको रकम विनियममा व्यवस्था भए वमोजिमको कार्यमा खर्च गरिनेछ ।

(३) संस्थाले विदेशी सरकार वा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संघ संस्थावाट ऋण रकम प्राप्त गर्नु अघि नेपाल सरकारको पूर्व स्वीकृति लिनेछ ।

(४) उपदफा (१) वमोजिम संस्थालाई प्राप्त हुने सवै प्रकारको रकम समितिले निर्णय गरेको कुनै वैंकमा संस्थाको नाममा आवश्यक खाता (चल्ती, वचत, मुद्दती) खोली जम्मा गरिनेछ

(५) उपदफा १ वमोजिमको कोषको लागि वैंक खाता सञ्चालन संचालक समितिको पदाधिकारी प्रवन्धक(व्यवश्थापक)हरु मध्यबाट संचालक समितिको निर्णय अनुसार सञ्चालन गरिनेछ । कोषको सम्पूर्ण जिम्मा खाता संचालक हरुमा रहनेछ । कोषबाट रकम झिक्दा संस्थाको स्वीकृत विनियम वमोजिम स्पष्ट निर्णय भएको काममा हुनुपर्दछ ।

३८ जगेडा कोष :

संस्थाको जगेडा कोषमा देहाय वमोजिमको रकम रहनेछः-

(क) प्रत्येक आर्थिक वर्षमा संस्थाले गरेको कारोवारको हिसाव जाँच भएपछि खुद लाभांशवाट छुट्याइएको कम्तीमा २५ प्रतिशत रकम,

(ख) सदस्यता प्रवेश शुल्क,

(ग) अन्य कुनै प्रकारले यस कोषमा जाने रकम ।

३९. खुद वचतको बाँडफाँड :

(१) खुद लाभांश को २५% रकम जगेडा कोषमा छुट्याई बाँकी रहन आएको रकमलाई देहाय बमोजिमका कोषमा साधारण सभाबाट अनुमोदन गराउने गरी संचालक समितिको निर्णय अनुसार रकम छुट्याई सोही प्रयोजनमा मात्र खर्च गर्ने गरी कोष खडा गरिने छ ।

(क) शेयर लाभाँश कोष ३०प्रतिशत

(ख) संरक्षित पुँजी फिर्ता कोष ३० प्रतिशत

(ग) पुरस्कार तथा छात्रावृति कोष ५ प्रतिशत

(घ) सहकारी शिक्षा र तालिम कोष १५ प्रतिशत

(ङ) घाटा पूर्ति कोष : ५प्रतिशत

(च) कर्मचारी वोनस कोष १० प्रतिशत

(छ) संस्था विकास कोष ५ प्रतिशत

(२) कर्मचारी बोनस कोषवाट कर्मचारीहरलाई वोनस वितरण गर्दा नियमानुसार गरिनेछ ।

(३) संरक्षित पुँजी फिर्ता कोषको रकम सदस्यहरुलाई बाँडफाँड गरी भुक्तानी गर्नका लागि संस्थासंग प्रत्येक सदस्यले गरेको कारोवारको आधारमा भुक्तानी गर्ने व्यवस्था संचालक समितिले मिलाउनेछ ।

(४) शेयर लाभांश कोष र संरक्षित पुँजी फिर्ता कोषवाट रकम वितरण भई बाँकी हुन आउने रकम जगेडा कोषमा जम्मा गरिनेछ ।

४०. कोषको उपयोग :

जगेडा कोषवाट आर्जित आम्दानी सोही कोषमा जम्मा हुनेछ र अन्य कोषहरुबाट एवं संघको दैनिक कारोवारवाट आर्जित व्याज वा आम्दानी संस्थाको आम्दानी मनिनेछ । आर्थिक वर्षको अन्त्यमा लेखापरीक्षण भई देखिएको खुद मुनाफा विनियममा व्यवस्था भए वमोजिमको कोषहरुमा सारिनेछ ।

४१.बाँकी बक्यौता असूल उपर गर्ने :

सदस्यहरुले संघमा तिर्नुपर्ने दायित्वहरु सहकारी ऐन नियममा तोकिए वमोजिमको कार्यविधि अपनाई संघले असूल उपर गर्नेछ । संघले रकम असूल उपर गर्दा लाग्ने वा लागेको सम्पूर्ण खर्चको रकम समेत सम्वन्धित सदस्यबाट नै असूल उपर गरिनेछ ।

४२.सेवा शुल्क:

संघले सदस्यहरुलाई पुऱ्याइने अन्य सेवा वापत भने पूर्व निर्धारित सेवा शुल्क लिन वाधा पर्नेछैन ।

४३.घर जग्गा खरीद

१. संघको कार्यालय एवं कारखाना वा गोदाम प्रयोजनका लागि घर जग्गा खरीद गर्दा संघको कोष विश्लेषण अनिवार्य रुपमा गरिनेछ ।

२. सम्पत्ति खरीद तथा विक्रीको लागि साधारण सभाको स्वीकृति लिइनेछ ।

३. स्थीर सम्पत्ति खरीद गर्दा सदस्यवाट संकलित वचत रकमको प्रयोग गरिने छैन ।

४. साधारण सभामा सदस्यहरुको स्वीकृति लिएर घर जग्गा खरीद गरी संस्था प्रति जनविश्वास वढाउन छुट्टै कोष सिर्जना गरी खरीद प्रक्रिया अघि वढाउन सकिने छ । त्यस्तै विविध कोषहरुको प्रयोग एवं संकलित शेयरको केही अंश प्रयोग गरी घर जग्गा खरीद गर्न सभाको निर्णय वमोजिम समितिले आवश्यक पहल गर्नेछ ।

५. खरीद विक्री प्रक्रियामा पारदर्शीता कायम गर्ने एवं निर्धारित प्रक्रिया पूरा गरी गराई मात्र गर्न सकिने व्यवस्था मिलाइने छ ।

६. संघको उद्देश्य विपरीत गई सम्वन्धित निकायको अनुमति नलिई संस्घको नामवाट घर जग्गाको कारोवार गरिने छैन ।

परिच्छेद - ११
कार्यालय संचालन र कर्मचारीको व्यवस्था

४४.कार्यालय स्थापना र संचालन

क) <u>कार्यालयको स्थापना</u>

(१) संघले दैनिक कार्य संचालनको लागी काठमाण्डौं उपत्यका भित्र कार्यालयको व्यवस्था गर्नेछ ।

(२) आवश्यकता अनुसार सदस्य संस्थाहरुलाइ सेवा प्रदान गर्नको लागी प्रदेशहरुमा सम्पर्क कार्यालयहरुको स्थापना गर्नेछ ।

(ख) <u>कर्मचारी व्यवस्थापन :</u>

रजिष्ट्रार

(१) स्वीकृत कर्मचारी प्रशासन उप-विनियम वमोजिम कर्मचारी प्रशासन संचालन गर्ने । यस्तो व्यवस्था नभएको अवस्थामा अन्तरिम रुपमा संचालक समितिवाट निर्णय गराई आवश्यक प्रशासनिक निर्णय लिनु पर्नेछ ।

(२) साधारण सभाको स्वीकृत दरवन्दी र संघको आर्थिक सक्षमताको आधारमा समितिको निर्णय अनुसार निश्चित प्रक्रिया पूरा गरी गराई व्यवस्थापक नियुक्त गर्न सकिनेछ ।

(३) उपदफा (२) वमोजिम व्यवस्थापक नियुक्ति हुन नसकेमा समितिले संस्थाको कुनै संचालकलाई प्रवन्ध संचालकको रुपमा कार्य गर्ने गरी तोक्न सक्नेछ । संस्थाको क्षमता र प्रचलनका आधारमा निजको पारिश्रमिक तोकिए वमोजिम हुनेछ ।

(४) व्यवस्थापकले कर्मचारी प्रशासन उप-विनियम तथा संस्थाको क्षमताको आधारमा संचालक समितिको निर्णय अनुसार निश्चित प्रक्रिया पूरा गरी गराई संस्थालाई आवश्यक पर्ने कर्मचारीहरु नियुक्त गर्नेछ ।

(५) संघले कर्मचारी भर्ना गरी संस्थाको काम संचालन गर्न सक्ने अवस्था नभएमा संचालक समितिको निर्णय अनुसार संचालकहरु वीच कामको वाँडफाँड गरी स्पष्ट जिम्मेवारी समेत तोकी संघ संचालन गरिनेछ ।

४५. <u>कार्यकारी प्रमुख वा व्यवस्थापकको काम, कर्तव्य र अधिकार:</u>

(क) संघको आर्थिक तथा प्रशासनिक कार्यको पूर्ण जिम्मेवारी वहन गरी संचालक समितिलाई सहयोग गर्ने,

(ख) संघको सदस्यता आवेदन फारामहरु संकलन एवं विवरण तयार गरी समितिमा स्वीकृतिका लागि प्रस्तुत गर्ने र आवश्यक सूचनाहरु उपलब्ध गराउने,

(ग) साधारणसभा र संचालक समितिका सवै बैठकहरुमा भाग लिने र निर्णय लिने कामका लागि सदस्यहरुलाई आवश्यक सूचना उपलव्ध गराउने,

(घ) वार्षिक कार्यक्रम तथा वजेट तयार गरी समिति समक्ष पेश गर्ने,

(ङ) समिति र साधारणसभाका बैठकहरुको विषय सूची तयार गर्ने,

(च) संस्थाका सदस्यहरुलाई सहकारी सम्वन्धी चेतना अभिवृद्धि गर्न सहकारी विषयका विविध पक्षमा जनचेतना मूलक अभिमूखिकरण कार्यक्रम तथा तालिमको संयोजन गर्न शिक्षा उपसमितिलाई सहजिकरण गर्ने,

(छ) संघका सवै कर्मचारीहरुको कार्यविवरण तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने गराउने। संस्थाका सवै कामहरु सुचारु रुपमा संचालन गर्न गराउन नेतृत्व गर्ने, कामको सुपरिवेक्षण गर्ने, कर्मचारी वीच समन्वय गर्ने, कार्य सम्पादनको मूल्यांकन गर्ने गराउने, कामको मूल्यांकनको आधारमा कर्मचारीहरुलाई पुरस्कृत वा सजाय गर्ने आदि, ।

(ज) समितिप्रति उत्तरदायी हुने,

(झ) जनसम्पर्कका अन्य कार्यहरु गर्ने, गराउने ।

(ञ) पदाधिकारी एवं कर्मचारीको ज्ञान, सीप र काममा रुची वढाउन तालिम एवं अध्ययन भ्रमण को कार्यक्रम साथै कर्मचारीहरुका लागि Incentive Package को योजना वनाई स्वीकृतिको लागि पेश गर्ने ।

(ट) कार्य सम्पादन तथा उपलब्धिको आधारमा पदाधिकारी एवं कर्मचारीहरुलाई पुरस्कृत गर्ने कार्यक्रम वनाई स्वीकृतिका लागि पेश गर्ने ।

(ठ) आफ्नो अनुपस्थितिमा आफु मुनि मध्यका सिनियर कर्मचारीलाइ निमित्तको जिम्मेवारी दीने ।

परिच्छेद -१२
विविध

४६. व्याख्या गर्ने अधिकार :

यस विनियमको व्याख्या गर्ने अधिकार साधारण सभालाई हुनेछ । साधारण सभाबाट पनि सुल्झिन नसकेमा सहकारी ऐन, नियम वमोजिम हुनेछ ।

४७. मध्यस्थता सम्बन्धी व्यवस्था :

संघ सम्वन्धी कुनै विवाद भाएमा सहकारी विभाग वा राष्ट्रीय सहकारी महासंघको मध्यस्थतामा समाधान गरिने छ ।

४८. अविश्वासको प्रस्ताव राख्न सकिने :

(१) साधारण सभाका पाँच प्रतिशत सदस्यले समितिको कुनै निर्वाचित सदस्यलाई हटाउनु पर्ने वा समितिलाई विघटन गर्नुपर्ने औचित्य छ भनी साधारणसभामा प्रस्ताव पेश गरेमा अविश्वासको प्रस्ताव ल्याइएको मानिनेछ ।

(२) समितिको कुनै सदस्य प्रति ल्याईएको अविश्वासको प्रस्ताव उपर सो सदस्यले साधारण सभामा उपस्थित भई आफ्नो स्पष्टीकरण र सफाई पेश गर्न पाउनेछ ।

(३) साधारणसभाको वहुमतवाट अविश्वासको प्रस्ताव पारित भएमा वा समिति विघटन गर्ने निर्णय भएमा त्यस्तो पदाधिकारी तथा सदस्य पदवाट हट्ने वा समितिको विघटन हुनेछ ।

४९.विनियम संशोधन :

संस्थाको कूल सदस्य संख्या मध्ये कम्तीमा ५१ प्रतिशत सदस्यहरु उपस्थित भएको साधारण सभामा दुई तिहाई सदस्यहरुको निर्णयवाट प्रचलित सहकारी ऐन नियम,सहकारी विभागको निर्देशन र मापदण्ड तथा सहकारीका सिद्धान्तको अधीनमा रही संघले आफ्नो विनियम संशोधन गर्न सक्नेछ । यसरी संशोधन भएको विनियम सहकारी ऐन बमोजिम नेपाल सरकार सहकारी विभागमा पेश गरी रजिष्ट्रार वा निजको अधिकार प्राप्त अधिकारीवाट स्वीकृति लिएपछिलागू हुनेछ ।

५०.एकीकरण, विभाजन र विघटन

(१) संस्थाको साधारणसभाको दुईतिहाई सदस्यको वहुमतले संस्था एकीकरण वा विभाजन गर्ने निर्णय गरेमा संस्थाको एकीकरण वा विभाजन गर्न सकिनेछ । संस्थाको एकीकरण र विभाजन गर्दा सहकारी ऐनको दफा ३१ र सहकारी विभागवाट जारी निर्देशन बमोजिमको प्रक्रियाको पालना गरिनेछ ।

(२) संस्थाको साधारणसभाको कुल सदस्य संख्याको दुईतिहाई सदस्यको वहुमतले संस्था विघटन गर्ने निर्णय गरेमा संस्थाको विघटन हुनेछ । संस्थाको विघटन गर्दा सहकारी ऐन २०७४ को दफा ७८ र सहकारी नियमावली २०७५ बमोजिमको प्रकृया अपनाईनेछ ।

रजिष्ट्रार

५१. सदस्यहरु बीच विभेद गर्न नहुने :

संस्थाका सदस्यहरुका विच संस्थापक सदस्य, शेयर सदस्य र साधारण सदस्य जस्ता कुनै पनि आधारमा वर्गीकरण गरी विभेद गरिने छैन । सहकारीको सिद्धान्त बमोजिम एक सदस्य एक मतको प्रजातान्त्रिक अवधारणामा आँच आउने गरी कसैले काम गर्न छैन ।

५२. आचार संहिता :

संस्थाले सहकारी मूल्य मान्यता र सिद्धान्तहरुमा आधारित रही संस्थाका सदस्य एवं पदाधिकारीहरुले पालना गर्ने आचार संहिता संस्थाको साधारण सभावाट पारित गराई लागु गर्नेछ । आचार संहितामा एकरुपता कायम गर्न राष्ट्रिय सहकारी संघले तयार गरेको नमूना आचार संहिताको अनुसरण गरिनेछ । यस्तो आचार संहिताको पालना गर्नु सम्वन्धित सवैको कर्तव्य हुनेछ ।

५३. सदस्यहरुको सूचना पाउने अधिकार:

संस्थाका कुनै सदस्यले आर्थिक अवस्था र कुनै अमुक कारोवारका वारेमा जानकारी माग गरेमा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । तर शेयर सदस्यहरुको व्यक्तिगत खाता कानून वमोजिम वाहेक गोप्य राखिनेछ ।

५४.अमान्य हुने :

(१) यस विनियममा उल्लेखित कुनै व्यवस्थाहरु सहकारी ऐन, नियम र सहकारीका सिद्धान्तहरुसंग वाझिने भएमा वाझिएको हदसम्म स्वत: अमान्य हुनेछ ।

(२) यस विनियममा उल्लेख नभएका विषयहरुको वारेमा सहकारी ऐन, नियम, सहकारी विभागद्वारा जारी परिपत्र, मापदण्ड र सहकारीका सिद्धान्तहरु वमोजिम संस्थाको काम कारवाही संचालन गरिनेछ ।

५५. खारेजी र बचाऊ

(१) साविकको नेपाल मत्स्य सहकारी संघ लि. को विनियम २०६९ र केन्द्रीय पशुपन्छी पालन सहकारी संघ लि. नेपालको विनियम २०७१ खारेज गरिएको छ ।

(२) नेपाल मत्स्य सहकारी संघ लि. को विनियम २०६९ र केन्द्रीय पशुपन्छी पालन सहकारी संघ लि. नेपालको विनियम २०७१ वमोजिम भए गरेका काम कारवाही यसै विनियम वमोजिम भए गरेको मानिनेछ ।

जाँची पेश गर्ने कर्मचारी
नाम :
दर्जा :
मिति :

स्वीकृत गर्ने अधिकारी
नाम :
दर्जा :
मिति :

रजिष्ट्रार

केन्द्रिय पशुपंक्षी मत्स्य सहकारी संघ लिमिटेड नेपाल
तदर्थ सञ्चालक समिति

क्र.स	नाम	पद	दस्तखत
१	वावुराम अधिकारी	अध्यक्ष	
२	नथुनी यादव	वरिष्ठ उपाध्यक्ष	
३	डम्वर वहादुर भट्टराई	उपाध्यक्ष	
४	विमला साह	उपाध्यक्ष	
५	चन्द्रमान लामा	महासचिव	
६	पृथ्वी नारायण श्रेष्ठ	सचिव	
७	मोवारक अन्सारी	कोषाध्यक्ष	
८	लिलम खुलाल	सञ्चालक	
९	कफ्लेश्वर महतो	सञ्चालक	
१०	रामकुमार श्रेष्ठ	सञ्चालक	
११	हरिकृष्ण कट्टेल	सञ्चालक	
१२	गज वहादुर वुढा	सञ्चालक	
१३	कृष्ण गोविन्द महर्जन	सञ्चालक	
१४	तेज नारायण यादव	सञ्चालक	
१५	चुडामणी दुलाल	सञ्चालक	
१६	शुशिला आचार्य	सञ्चालक	
१७	लिला देवी भट्टराई	सञ्चालक	
१८	सृष्टि मानन्धर	सञ्चालक	
१९	श्रीमलक्ष्मी श्रेष्ठ	सञ्चालक	

अनुसूची- १

(विनियमको दफा ५ संग सम्बन्धीत)

चिन्ह र छाप

यस संघको चिन्ह वा छापको लोगो यस प्रकार हुनेछ :-

अनुसूची-२

(विनियमको दफा १७ सँग सम्वन्धित)

सदस्य दर्ता किताव

						शेयरको विवरण					

रजिष्ट्रार

अनुसूची- ३

(विनियमको दफा १८ संग सम्वन्धित)

केन्द्रीय पशुपन्छी मत्स्य सहकारी संघ लिमिटेड नेपाल

सदस्यता नं.............

मितिः...................

शेयर प्रमाणपत्र

विनियम १७ वमोजिम श्री... ....ले निम्न अनुसारको शेयर खरीद गर्नु भएकोले यो प्रमाणपत्र प्रदान गरिएको छ ।

विवरण :

क्र.स	शेयर प्रमाणपत्र नं.	प्रति शेयर मूल्य	खरिद गरिएको शेयर संख्या	जम्मा रकम	शेयर खरिद मिति

अनुसूची- ४

(दफा (१२) संग सम्बन्धित)

शपथ ग्रहण

म...(शपथकर्ताको नाम) साधारणसभा समक्ष यो प्रतिज्ञा गर्दछु मेरो सामर्थ्यले भ्याए सम्म समितिको सदस्यका नाताले सवै काम तथा वैठकहरुमा निमित रुपले भाग लिनेछु तथा संघको विकास र सदस्यको हितका लागि इमान्दारी तथा पवित्र हृदयले पक्षपात रहित तरीकावाट निर्णय लिनेछु ।

शपथ ग्रहण गर्ने पदाधिकारीको

(क) नाम :

(ख) दस्तखत :

(ग) मिति :

(घ) पद :

सपथ गराउने

(क) नाम :

(ख) दस्तखत :

(ग) मिति :

(घ) पद : रजिष्ट्रार